

Stortingets finanskomité

Oslo, 15. oktober 2018

Statsbudsjettet for 2019.

NHO Mat og Drikke representerer 1700 bedrifter med 37000 sysselsatt i norsk mat- og drikkeindustri. Nedenfor følger våre kommentarer til Prop. 1 LS (2018 –2019) Skatter, avgifter og toll 2019.

1. Konsekvenser av avgiftsøkninger i statsbudsjettet for 2018. Kapittel 13 Særavgifter, post 555 og 5556.

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2019 innebærer fortsatt uforutsigbarhet og svekkede rammevilkår for mat- og drikkeindustrien i Norge. Det er klokt å reversere avgiftsøkningen på sjokolade- og sukkervarer til 2017-nivå med den begrunnelsen regjeringen gir, men uforståelig at avgiftsøkningen for alkoholfrie drikkevarer og 350 kronersgrensen for avgiftsfri netthandel fra utlandet foreslås videreført. Ved å videreføre avgiften på 2018-nivå salderer regjeringen i realiteten budsjettet med verdiskaping og arbeidsplasser i drikkevarebedriftene.

Samtidig er det klare tegn til at inntektene fra de to særavgiftene svikter. NHO Mat og Drikkes gjennomgang av provenytallene for de to avgiftene i statsregnskapet for 2018 viser at avgiftsinntektene målt i prosent i årets første åtte måneder (januar-august) er om lag 10 pst. lavere enn i 2017. Dersom denne trenden holder ut 2018 så vil et nøkternt anslag tilsi at avgiftsinntektene samlet i bestefall blir 500 millioner kroner lavere enn forutsatt i Stortingets vedtak. I statsbudsjettet for 2019 anslår at regjeringen for øvrig at provenyet for avgiften på alkoholfrie drikkevarer blir 120 millioner kroner lavere i 2019, selv om avgiftsnivået videreføres.

Tall fra Nielsen Norge AS i september 2018, to større spørreundersøkelser utført av h.h.v. YouGov og Opinion og to større svenske utredninger viser at lavere priser på mat- og drikke i Sverige er den store driveren for grensehandelen. På tross av det høye nivået på grensehandelen har ikke regjeringen foretatt noen konsekvensutredning av avgiftsøkningene med tanke på tap i verdiskaping, lønnsomhet i norsk produksjon, folkehelse og effekt på grensehandelen med videre.

Statsstøtteproblematikk

Under budsjettbehandlingen høsten 2017 orienterte NHO Mat og Drikke Stortinget ved to anledninger finanskomiteen og regjeringen om at de to avgiftsøkningene i statsbudsjettet for 2018 med stor sannsynlighet er i strid med statsstøttereglene i EØS-avtalen.¹ Stortingsflertallet så likevel bort fra alle EØS-rettslige advarsler. NHO Mat og Drikke varslet at dersom det i ettertid viser seg at disse faktisk ikke er forenlig med EØS-avtalens statsstøtteregler, vil bedrifter og likeartede produkter som ikke har fått avgiftsøkning få en fordel som sannsynligvis vil bli definert som ulovlig statsstøtte. Hvis dette skjer er det risiko for at disse bedriftene på et senere tidspunkt kan bli møtt med krav om tilbakebetaling av den ulovlige statsstøtten, selv om bedriftene ikke på noe tidspunkt har kunnet vite at de mottok statsstøtte. NHO Mat og Drikke gjorde det videre klart at dette representerte en uakseptabel usikkerhet for berørte bedrifter.

¹ Brev til Finanskomiteen hhv. 29. november 2017 og 7. desember 2018

NHO Mat og Drikke er kjent med at regjeringen har hatt dialog med EFTAs overvåkningsorgan (ESA) på politisk nivå om denne saken. Når regjeringen nå ser ut til å reversere kun den ene og ikke begge avgiftsøkningene, reiser det spørsmål om reverseringen er påtvunget av statsstøttereglene i EØS-avtalen, og ikke skyldes at regjeringspartiene har tatt innover seg den dramatiske situasjonen de har påført næringen.

Utvalgsarbeid

NHO Mat og Drikke støtter i utgangspunktet regjeringen i at det bør nedsettes et utvalg for å gjennomgå avgiftene. Fra mat- og drikkenæringens side er det avgjørende at et slikt utvalgsarbeid tar utgangspunkt i de norske produsentenes konkurransekraft i møte med fysisk og nettbasert grensehandel, og raskt bidrar til en konkurransedyktig og mer konsistent avgiftsutforming. Dersom arbeidet fører til en omlegging av avgiftene, må bedriftene gis nødvendig tid til å omstille seg.

Næringen imøteser mandat og rammer for utredningsarbeidet.

2. Kapittel 35 Avgiftsfritak for varesendinger fra utlandet med verdi under 350 kroner – amodningsvedtak nr. 869 (2017-2018).

Regjeringen fortsetter å subsidiere utenlandske netthandelsaktører samtidig med at avgiftene på drikkevarer på samme nivå som i 2018. NHO Mat og Drikke og Grensehandelsalliansen har over lang tid påpekt hvordan 350-kronersgrensen skaper helt umulige konkurranseforhold for norske produsenter og varehandel, og flytter avgiftsinntekter, verdiskaping og arbeidsplasser ut av landet. Menon Economics har på oppdrag fra Grensehandelsalliansen utarbeidet en rapport som viser gevinsten av å stenge 350 kr grensen for avgiftsfri netthandel fra utlandet på sysselsetting, skatteinntekter til staten og lønnsomhet for norsk næringsliv. Rapporten ble presentert fredag 28. september 2018, og ble oversendt til Finanskomiteen samme dag.

Hovedkonklusjonene i rapporten er:

- Menons beregninger viser en betydelig provenygevinst ved fjerning av 350-kronersgrensen: Staten vil kunne få økte inntekter fra merverdiavgift i størrelsesorden 900 millioner kroner i innføringsåret (2019), og 1,5 milliarder i 2023.
- Nordmenns konsum vil ved fjerning av grensen vris mer mot kjøp av norske varer og tjenester, og dette vil i sin tur øke sysselsettingen i Norge med anslagsvis 1 700 årsverk.
- Kostnadene knyttet til fortolling vil øke, men langt mindre enn økningen i inntektene til staten, 290 millioner i 2019 og 230 millioner i 2023.

3. Fremtidig løsning på grensehandelssituasjonen.

Stortinget burde vedta en grensehandelspakke etter modell av Danmark. Hovedgrepene i Danmark var å redusere særavgiftene på varene som er mest utsatt for konkurranse fra grensehandel mot Tyskland. Det danske finansdepartementet har i tillegg etablert rutiner for jevnlig overvåkning av grensehandelssituasjonen med Tyskland. Dette har i stor grad bidratt til å redusere grensehandelen, stimulerte nye investeringer og arbeidsplasser i verdikjeden for mat og drikke. Dette har i tillegg styrket folkehelsearbeidet fordi det førte til lavere innkjøp og konsum av alkohol, tobakk, brus, godterier.

I Norge er nå situasjonen at jevnlig økninger av avgiftene bl.a. på alkoholholdige drikkevarer, flytter salg fra Vinmonopolet til andre aktører, og dermed svekker Vinmonopolets posisjon som et reelt salgsmonopol. NHO Mat og Drikke mener derfor at de årlige, automatiske avgiftsøkningene bør opphøre.

En grensehandelspakke etter dansk modell vil i tillegg være selvfinansierende fordi reduserte avgifter fører til økt salg i Norge som igjen bidrar til økte avgiftsinntekter. Økningen i volum betyr


at inntektene fra (de lavere) avgiftene overstiger inntektene fra avgiftene som tidligere var høye. I Danmark har dette skjedd.

4. **Kapittel 2.3.1 Inntektsskatt for personlige skatteyttere.**

Regjeringen sendte 7. april 2017 ut en høring med et forslag om en kildeskattordning for utenlandske arbeidstagere. Forslaget vil gjelde personer som er bosatt i utlandet og arbeider i Norge i korte perioder, blant annet sesongarbeidere. Saken er fremdeles til behandling. Regjeringen foreslår en skattesats mellom 22-25 prosent uten mulighet for fradrag i skattegrunnlaget.

NHO Mat og Drikke er i utgangspunktet positive til en slik kildeskattordning som vil forenkle regelverket for både arbeidsgivere og arbeidstakere. Regjeringens forslag innebærer imidlertid en skatteskjerpelse som vil gjøre det vanskelig å rekruttere sesongarbeidere. Vi mener at en sats mellom 10 og 15 prosent ville vært et fornuftig nivå, for de som har inntekt under 150.000 kroner i løpet av et kalenderår i Norge eller som jobber under tre måneder i løpet av et kalenderår.

Med vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke



Petter Haas Brubakk
Administrerende direktør